

η ανώτατη τουριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα

κι όμως υπάρχει λύση!

συνέντευξη του Περικλή Λύτρα, στην
ηλεκτρονική εφημερίδα TravelDailyNews

Π. Λύτρας*

Επειδή εδώ και έξι μήνες υπάρχει μια πολύ μεγάλη κινητικότητα σε ότι αφορά τις δημοσιεύσεις, τις αρθρογραφίες και τις συνεντεύξεις πολλών και διαφόρων παραγόντων της τουριστικής εκπαίδευσης αλλά και άλλων που δεν είναι παράγοντες της τουριστικής εκπαίδευσης, θα θέλαμε να μας πείτε ποιες είναι οι επισημάνσεις σας σε αυτό το θέμα.

Ναι, όντως ο αναγνώστης της εφημερίδας σας, της έγκυρης καθημερινής ηλεκτρονικής τουριστικής σας εφημερίδας, αλλά και συνολικά των τουριστικών εντύπων, εδώ και έξι μήνες βλέπει πολλές και διαφορετικές απόψεις και συνεντεύξεις που αφορούν και την τουριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα. Άλλες από αυτές προέρχονται από άτομα, τα οποία βρίσκονται μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα και άλλες οι οποίες αφορούν τους εκπροσώπους της αγοράς. Στη διάρκεια αυτού του εξαμήνου ακούστηκαν πολλές και διαφορετικές απόψεις χωρίς στην πραγματικότητα αυτές, να είναι κατ' ανάγκη αντικρουόμενες. Ίσως γιατί στη συντριπτική τους πλειοψηφία προέρχονται από συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς χώρους εκφράζοντας μάλιστα την κρατούσα σήμερα βρετανική εκπαιδευτική λογική και συγκεκριμένα αυτή κάποιων αγγλικών πανεπιστημίων.

Τι ισχύει στην Ελλάδα σήμερα;

Θέλω να σας τονίσω κάτι, το οποίο όντως όπως έχει περιγραφεί, είναι ελληνική πρωτοτυπία. Στην ανώτατη ελληνική τουριστική εκπαίδευση υπάρχει ένα καθεστώς σύμφωνα με το οποίο την προπτυχιακή εκπαίδευση την έχουν αναλάβει αμιγώς και εξ' ολοκλήρου τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, τα οποία αυτή τη στιγμή είναι **οκτώ**. Ενώ τη μεταπτυχιακή εκπαίδευση την έχουν αναλάβει τα πανεπιστήμια, τα οποία αυτή τη στιγμή είναι **πέντε** συνολικά στο χώρο.

Ποια είναι η σημερινή πραγματικότητα;

Υπάρχει μία έντονη προσπάθεια που αναπτύσσεται από τα πανεπιστήμια και μάλιστα από δύο συγκεκριμένα πανεπιστήμια (από το Πανεπιστήμιο του Αιγαίου και από το Πανεπιστήμιο της Πάτρας) τα οποία επιχειρούν, να δημιουργήσουν προπτυχιακά τμήματα σπουδών που θα στηρίζουν στη συνέχεια τα μεταπτυχιακά τμήματα, τα οποία και διαθέτει ήδη το Πανεπιστήμιο του Αιγαίου και προετοιμάζει το Πανεπιστήμιο της Πάτρας.

Απορώ μάλιστα, διότι κατά τη γνώμη μου, είναι απορίας άξιο, πως ένα πανεπιστήμιο σαν αυτό του Αιγαίου, το οποίο διαθέτει μάλιστα ένα διατηρητικό πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών με τίτλο «Σχεδιασμός, Διοίκηση και

*Καθηγητής στο τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων

Πολιτική του Τουρισμού» επιθυμεί να έχει ακόμα ένα προπτυχιακό τμήμα. Το αναφέρω αυτό διότι το προπτυχιακό τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, είναι ένα τμήμα με κατεύθυνση τον Τουρισμό. Το κυριότερο απ' όλα είναι ότι το τμήμα αυτό του Πανεπιστημίου Αιγαίου έχει καταθέσει επίσημη «πρόταση - μελέτη» στο Υπουργείο Παιδείας για τη δημιουργία πανεπιστημιακού τμήματος Τουρισμού στη Χίο. Αναρωτιέται δε κανείς τι ακριβώς θα παράγει αυτό το τμήμα, εάν και εφόσον το Υπουργείο Παιδείας ενδώσει στις προαναφερθείσες πιέσεις και το δημιουργήσει. Το Υπουργείο Παιδείας κάνει αυτό που κάνει σε όλες τις ειδικότητες: «κάθε πόλη και ένα πανεπιστήμιο, κάθε χωριό και ένα ΤΕΙ» Δυστυχώς στην προκειμένη περίπτωση, όμως, έχουμε οχτώ τμήματα ΤΕΙ, πέντε μεταπτυχιακά, και ο χώρος δεν αντέχει άλλους τέτοιους πειραματισμούς. Και δεν τους αντέχει γιατί τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων ΤΕΙ είναι πάρα πολύ συγκεκριμένα και κατοχυρωμένα, ενώ τα επαγγελματικά δικαιώματα τέτοιων τμημάτων θα έχουν μία ασάφεια και μάλλον από τις δηλώσεις των ενδιαφερομένων θα κατευθύνονται σχεδόν αποκλειστικά στο δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα της οικονομίας και στο δεύτερο και τρίτο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης (Δήμους και Νομαρχίες).

Τι συμβαίνει συγκεκριμένα με αυτά τα επαγγελματικά δικαιώματα;

Εκείνο το οποίο γνωρίζουν όλοι οι παροικούντες στην τουριστική Ιερουσαλήμ είναι, ότι τα άτομα τα οποία βγαίνουν με μεταπτυχιακό τίτλο από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου ήδη σήμερα δυσκολεύονται σε πολύ μεγάλο βαθμό να ενταχθούν στην αγορά εργασίας.

Δυσκολεύονται δε, διότι δεν έχουν εκείνα τα χαρακτηριστικά τα οποία ζητάει ο οποιοσδήποτε επιχειρηματίας στο χώρο. Πριν από λίγες μέρες βγήκε και η πρώτη απόφοιτος, η πρώτη Διδάκτωρ προερχόμενη από ΤΕΙ, από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Τα ίδια προβλήματα θα αντιμετωπίζουν τα επόμενα χρόνια και οι προπτυχιακοί φοιτητές-απόφοιτοι και οι μεταπτυχιακοί και οι διδάκτορες. Κανένα πανεπιστήμιο, κανένα ΤΕΙ δεν δημιουργείται για να ακολουθεί κατά πόδας την αγορά εργασίας. Δεν είναι αυτός ο προορισμός τους. Προορισμός τους είναι να προσπαθεί να αφουγκραστεί τις ανάγκες της αγοράς, ούτως ώστε να δίνει σ' αυτούς που παράγει και τους κάνει επιστήμονες και όχι απλούς τεχνικούς, τα εφόδια εκείνα με τα οποία θα μπορέσουν αύριο να διοικήσουν αυτές τις επιχειρήσεις. Επομένως, το να θέλει οποιοσδήποτε, να προσαρμόσει την αγορά εργασίας στα πανεπιστημιακά προγράμματα είναι μεγάλο λάθος.

Γνωρίζετε ότι η Υπουργός Τουριστικής Ανάπτυξης Φάνη Πάλλη - Πετραλιά αναφέρθηκε, στις αρχές Οκτωβρίου, στο θέμα ίδρυσης πανεπιστημιακού τμήματος Τουρισμού, σε συνάντησή της με την Υπουργό Παιδείας Μαριέττα Γιαννάκου και είχε δηλώσει ότι θεωρεί το πανεπιστήμιο απαραίτητο;

Ναι, το γνωρίζω, και θεωρώ ότι θα πρέπει να προστατευτεί πλέον η Υπουργός Τουριστικής Ανάπτυξης, Φάνη Πάλλη - Πετραλιά από τέτοιου είδους προτάσεις και θα πρέπει οι σύμβουλοί της να ρωτήσουν πρώτα τι συμβαίνει διεθνώς, να διερευνήσουν στη συνέχεια τι γίνεται στις σχολές

εκείνες και σε εκείνα τα ιδρύματα, τα οποία έχει υπό την εποπτεία του, ξεχωριστά το υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης.

Σε κάθε περίπτωση, αυτό είναι θέμα που αφορά το Υπουργείο Παιδείας και την Υπουργό του. Δε μπορεί να φτιαχτεί πανεπιστήμιο από το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης. Μόνο το Υπουργείο Παιδείας μπορεί να το κάνει αυτό, και κατά συνέπεια θα πρέπει οι σύμβουλοί της κ. Φ. Πετραλιά, να της παρουσιάσουν μια ολοκληρωμένη εικόνα της τουριστικής εκπαίδευσης.

Πάμε στα μεταπτυχιακά. Και τα μεταπτυχιακά έγιναν πολλά. Τι γίνεται ακριβώς με τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών;

Τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών έχουν ως εξής: Υπάρχει το τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Αιγαίου, το οποίο είναι γνωστό, υπάρχει το Πανεπιστήμιο Πειραιώς που εδώ και χρόνια, έχει το μεταπτυχιακό του πρόγραμμα στραμμένο στη Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων, υπάρχει το τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πατρών, στο οποίο λειτουργεί κατεύθυνση Τουρισμού και το οποίο διαθέτει εργαστήρια ερευνών και δορυφόρους λογαριασμών Τουρισμού. Επίσης, υπάρχει το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών που προσφέρει αρκετά χρόνια ήδη μεταπτυχιακές σπουδές στη Διοίκηση Υπηρεσιών και έχει κατεύθυνση "Τουρισμό" (και στο οποίο έχω την τιμή να διδάσκω) και υπάρχει

βέβαια και το τελευταίο, το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο που επίσης προσφέρει μεταπτυχιακό πρόγραμμα στη Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων.

Τρεις επισημάνσεις:

1. Όλα τα μεταπτυχιακά, πλην του Πανεπιστημίου Αιγαίου, κατευθύνονται προς ένα μόνο τομέα: στη Διοίκηση και την πολιτική του Τουρισμού, πράγμα το οποίο ασφαλώς και δεν είναι το καλύτερο για αυτούς που σπουδάζουν τον Τουρισμό σήμερα, μια και η παραγωγή τους είναι τόσο μεγάλη, οπότε αυτοί οι άνθρωποι κάποια στιγμή μπαίνουν μαζί στην αγορά εργασίας με ό,τι αυτό συνεπάγεται.
2. Ήδη αυτή τη στιγμή, τα πανεπιστήμια με τις προτάσεις που κάνουν προσπαθούν να δημιουργήσουν και νέα προπτυχιακά τμήματα σπουδών.
3. Τα ΤΕΙ επίσης επιχειρούν αυτή τη στιγμή να δημιουργήσουν μεταπτυχιακά τμήματα σπουδών, άλλοτε με συμπράξεις, (το ΤΕΙ της Αθήνας είναι προ των πυλών να φτιάξει με σύμπραξη μεταπτυχιακό τμήμα), ενώ σε λίγο καιρό η υπουργός Παιδείας θα δίνει μετά από αξιολόγηση στα ΤΕΙ τη δυνατότητα να κάνουν και αυτόνομα μεταπτυχιακά. Όπως καταλαβαίνετε, είναι πάρα πολλοί αυτοί που εισέρχονται κάθε χρόνο και πάρα πολλοί αυτοί που αποφοιτούν. Σε λίγο θα έχουμε έναν υπερπληθωρισμό πτυχιούχων με μεταπτυχιακές σπουδές, οι οποίοι

όμως θα αναζητούν εναγωνίως θέσεις εργασίας, και το κυριότερο είναι ότι κανείς δε θα μπορέσει να κατηγορήσει τα ΤΕΙ γι' αυτό, γιατί αυτοί οι άνθρωποι αποφοίτησαν από τα πανεπιστήμια.

Πρέπει να τονίσουμε ακόμα πως έχει ήδη γίνει γνωστό ότι πρόκειται να δημιουργηθεί ένα ακόμα μεταπτυχιακό αγγλόφωνο τμήμα, στη Θεσσαλονίκη και ακόμα ένα μεταπτυχιακό με ξενόγλωσσο Πανεπιστήμιο στην Ελλάδα επίσης στην αγγλική γλώσσα. Δηλαδή οδεύουμε για επτά πανεπιστημιακά μεταπτυχιακά και οκτώ προπτυχιακά τμήματα στα πανεπιστήμια και ένα προπτυχιακό έμμεσο στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, από κει και πέρα καταλαβαίνει κανείς ότι σίγουρα κάτι δεν πάει καλά!

Συμπερασματικά, με όλα αυτά που καταλήγουμε;

Επειδή δεν υπάρχει λόγος να υπάρχει καμιά αντιπαλότητα ανάμεσα σε πανεπιστήμια και σε ΤΕΙ, επειδή η πολιτεία έχει κάνει πάρα πολλά λάθη φτιάχνοντας αυτό το σύστημα με προπτυχιακά στα ΤΕΙ μόνο και μεταπτυχιακά στα Πανεπιστήμια, ήρθε η ώρα να φτάσουμε σε μια ρεαλιστική λύση. Η ρεαλιστική λύση είναι όλα αυτά, να ενοποιηθούν, να έχουν ένα σύστημα, στο οποίο Πανεπιστήμια και ΤΕΙ θα είναι το ίδιο, θα κάνουν ακριβώς την ίδια δουλειά, θα παρέχουν έτσι κι αλλιώς τις ίδιες γνώσεις. Σε λίγο θα μπορούν - να παρέχουν και αυτόνομα - μεταπτυχιακά τα ΤΕΙ και επομένως και διδακτορικά. **Κατά συνέπεια**

θα πρέπει να κάτσουν σε ένα τραπέζι όλοι οι άνθρωποι των πανεπιστημίων και των ΤΕΙ και να βρουνε μία λύση ενοποίησης αυτών των προγραμμάτων και αυτών των δεδομένων.

Βεβαίως όχι στη λογική του να μπαίνουν, όπως έμπαιναν μέχρι πέρσι κάποιοι με βαθμό τρία, τέσσερα ή πέντε, αλλά με πραγματικές συνθήκες για να βγαίνουν και στην αγορά εργασίας με πραγματικές συνθήκες, γιατί αυτό δεν ισχύει μόνο για τον τουρισμό, ισχύει για πάρα πολλά διαφορετικά αντικείμενα.

Τοποθέτηση εκπαιδευτικού στη θέση εθνικής αντιπροσώπου για την δράση COST IE601.

Η επ. καθηγήτρια Α. Πούρνου από το Τμήμα Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης έχει οριστεί εθνική αντιπρόσωπος από το Υπουργείο Ανάπτυξης για την δράση COST IE601 με τίτλο «Wood Science for Conservation of Cultural Heritage» που αφορά στην έρευνα που διεξάγεται στην Ευρώπη για θέματα συντήρησης και αποκατάστασης ιστορικών και αρχαιολογικών ξύλινων τεχνουργημάτων και μνημείων της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Η κ. Α. Πούρνου μέσω αυτής της θέσης συντονίζει Έλληνες ερευνητές που έχουν επιδείξει σημαντική δραστηριότητα στο αντικείμενο και προέρχονται από φορείς όπως το Υπουργείο Πολιτισμού, ΑΠΘ, ΤΕΙ Λάρισας, ΕΜΠ, Εθνική Πινακοθήκη κ.α.. Η τοποθέτηση στη θέση αυτή αποδεικνύει την διεθνή αναγνώριση του ερευνητικού έργου που γίνεται στο Τμήμα Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης του ΤΕΙ Αθήνας.